

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава
**ВИХОВАННЯ ГАРМОНІЙНО РОЗВИНЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ – ОСНОВНЕ
ЗАВДАННЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ**

У статті розглядаються особливості виховання молоді в процесі навчання латинської та іноземної мов і в позанавчальний період. Важливу роль у виховному процесі відіграє вивчення культурознавчих аспектів латинської та іноземних мов. Серед провідних напрямів виховання сучасної молоді – національне виховання як пріоритетне.

Ключові слова: виховання молоді, Римська система освіти і виховання, моральні якості, духовне життя, патріотичне виховання.

В статье рассматриваются особенности воспитания молодежи в процессе преподавания латинского и иностранных языков, а также во внеклассной работе. Важную роль в воспитательном процессе играет изучение культурологических аспектов латинского и иностранных языков. Среди основных направлений воспитания современной молодежи национальное воспитание является приоритетным.

Ключевые слова: воспитание молодежи, Римская система образования и воспитания, моральные качества, духовная жизнь, патриотическое воспитание.

The article examines the peculiarities of teaching a foreign language in medical schools. The communicative principle of learning is explored, which involves studying sociocultural elements as the basis of communication, since they are the significant achievement of human relations. An important role in the study of medical terminology is played by Greek-Latin terms and their components as an integral part of speech communication and the basis of intercultural competence. Studying of Greek-Latin components by students is considered one of the most important conditions for mastering professional foreign terminology.

Key words: foreign languages, teaching methods, exercises, learning, communicative method.

Одне з пріоритетних завдань вищої школи – це формування кваліфікованих спеціалістів із глибокими фаховими знаннями і високими моральними цінностями. Процес освіти і виховання здорової, гармонійно розвиненої людини цікавив і видатних педагогів античності. Римська система освіти і виховання була створена в VI ст. н. е., за її основу було взято розвиток особистості кожного громадянина, який би зміг жертвувати собою заради своєї батьківщини. Вважалося, що основний метод виховання – це цілеспрямованість до божественного ідеалу кожного юнака та знаходження і розкриття найцінніших якостей людської душі, які були «сховані» самим творцем – звідси і походить термін *виховання*. Численні твори античних авторів Марка Порція Катона (234-149 до н.е.), Теренція Варрона (116-27 до н.е.), Климентя Олександрійського (бл. 150 р. н.е.) Марка Туллія Цицерона (106-43 рр. до н. е.), Марка Фабія Квінтіліана (бл. 35-96 рр.), Луція Ганні Сенеки (бл. 4 до н.е. - 65 н.е.) та ін. є свідченнями важливості виховного процесу в Стародавньому Римі. Гармонійно розвинена людина – центральна тема античного мистецтва: в картинах і статуях римських героїв, яких художники зобразили як «канон» ідеальної особистості: сильними, мужніми, з високим інтелектом і моральною чистотою. Досліджуючи античну літературу, переконаємося, що найважливішим у Римі вважали духовну красу людини, а потім уже фізичне здоров'я, адже «Mens sana in

corpore sano» (Здоровий дух у здоровому тілі). У Римі тривалий час не було проблем із уживанням міцних напоїв. Іноді, з метою виховання майбутніх римських громадян, учителі приводили на урок сп'янілого раба і після деяких експериментів і тривалих дебатів юнаки ніколи не дозволяли собі навіть торкатися цього «зеленого змія», який згодом став емблемою медицини. Античні настанови і поради актуальні й у наш час: «*In vino feritas*» (У вині дикунство); «*Multum vinum bibere, non diu vivere*» (Багато вина пити - не довго жити); «*Ebrietas est voluntaria insania*» (П'янство – це добровільне безумство) [2].

Вивчаючи латинську та іноземні мови у вищому навчальному закладі, кожен студент певною мірою постійно перебуває під впливом культури тих народів, мови яких вивчаються. Цей процес відкриває педагогам широкі можливості для виховного процесу:

- а) обговорення переглянутих іноземною мовою фільмів, прочитаних книг, які пропагують здоровий спосіб життя;
- б) різні дискусії після прослуханих радіопередач;
- в) проведення заходу «Музика в нашому житті»;
- г) домашнє читання «Повчальні пригоди» та ін.

Студенти залюбки розповідають про свої захоплення і смаки, сім'ю, Батьківщину, рідне місто [4, с.116]. Велике значення в педагогічній діяльності має проведення студентських наукових конференцій. Щорічно на різних секціях молоді науковці доповідають про свої здобутки з методики, педагогіки, лінгвістики, зарубіжної літератури, що сприяє підвищенню їхніх інтелектуальних здібностей і професійних умінь. Відкриті зустрічі з іноземними студентами сприяють міжнаціональному і культурологічному вихованню.

Викладачі та студенти вищих навчальних закладів проводять тематичні, літературно-художні вечори, усні журнали, на які запрошуються студентство й учні шкіл міста. Ці заходи мають пізнавальне і виховне значення, розкривають професійні інтереси учнів та відіграють важливу роль у виборі майбутньої професії.

У Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка святкування «Тижня факультету» стало традиційним. Під час проведення наукової студентської конференції студенти демонструють свої творчі здобутки з латинської та іноземної мов, з літератури, методики і лінгвістики. Дослідження також стосуються латинських висловів, якими рясніють твори сучасних українських авторів: Б. Олійника, А. Малишка, І. Котляревського, Л. Українки, М. Коцюбинського. М. Рильського, П. Тичини, М. Бажана, О. Гончара, П. Загребельного, М. Стельмаха та ін. Працюючи над античними висловами, студенти краще вивчають і вітчизняну літературу. Дехто по-новому відкриває для себе творчість Григорія Сковороди, який, добре володіючи класичними мовами, написав багато листів, епіграм, віршів, пісень, переповнених античними сентенціями. У творчості Лесі Українки, Івана Франка, Тараса Шевченка досить часто трапляються образи античної міфології, які автори вживали в метафоричному значенні, а окремі афоризми дали назви українським віршам і збіркам: «*Vivere temento*» (І. Франко), «*Fiat nox*», «*Contra spem spero*» (Л. Українка) та ін. [4, с.117].

Реалізація освітніх і виховних цілей у процесі навчання мови – один із найважливіших елементів сучасного навчального процесу, оскільки виховне середовище на занятті дозволяє розкрити потенціал студента, реалізувати його

природні задатки, сформувати активну життєву позицію, набути досвіду правильної поведінки й спілкування, стійких моральних якостей особистості.

Сучасні документи, які стосуються впровадження кредитно-модульної системи, «Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання» та інші, на жаль, не відображають найголовніший розділ педагогіки – виховання особистості, і навіть сам термін «система освіти і виховання» перекладається англійською «the system of education» чи французькою «système d'éducation», не розмежовуючи ці два важливі процеси. Такі осучаснення освітньо-виховного процесу впливають на знищення національних надбань української педагогіки на чолі з Антоном Семеновичем Макаренком, Павлом Павловичем Білецьким-Носенком, Григорієм Савичем Сковородою, Василем Олександровичем Сухомлинським. Уважаємо, що основні пріоритети навчально-виховного процесу нашої країни мають бути збережені.

Важливим напрямом національного виховання є пропагування здорового способу життя, збереження сімейних цінностей та українських традицій, неприпустимість проникнення іноземних (чужих) стереотипів, сексуальних орієнтацій, гендерних ідентифікацій тощо.

Аналіз подібних документів свідчить про дії міжнародних організацій на послаблення впливу сім'ї й навчальних закладів у навчально-виховному процесі, на зниження морально-етичних норм виховання молодого покоління, що несумісне із сучасною українською педагогічною системою (І. Зязюн, О. Лисова, О. Сухомлинська, Т. Швець, О. Кузнєцова, А. Шевченко та ін.), адже, за словами А. Макаренка, «Не може бути виховання, якщо не зроблено центральну установку на цінність людини, на авторитет педагога чи батька» [5]. Національне виховання має бути спрямованим на формування національної самосвідомості, любові до родини, до рідної землі, поваги до старшого покоління, до батьків, до свого народу, на духовність і на розвиток індивідуальних здібностей молоді, на формування наукового світогляду. Так, Олена Беляєва стверджувала, що «*Homo doctus in se semper divitias habet*» (Вчена людина все багатство носить у собі) і *homo sapiens XXI ст.* – це передусім *homo docens*, тобто людина, яка навчається впродовж усього життя [1, с. 35]. Але пріоритет у національному вихованні має надаватися патріотизму, адже, за словами О. Сухомлинського, «патріотичне виховання – це сфера духовного життя, яка проникає в усе ... від того, яке виховання отримає молодь, залежатиме і майбутнє усієї держави». «Отже, жити – означає бути патріотом своєї Вітчизни, будувати і зміцнювати наше суспільство, створювати і примножувати його матеріальні і духовні цінності, захищати його, бути готовим віддати своє життя за його могутність, честь, гідність» [2, с.22].

Переконані, що навчання латинської та іноземних мов має спиратися на виховні процеси і спонукати до духовного, морального й інтелектуального вдосконалення молодого покоління.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беляєва О. М. Педагогічна діяльність викладачів вищих медичних навчальних закладів: системний підхід / О. М. Беляєва // Імідж сучасного педагога. – 2017. – № 1 (170). – С. 33 – 36.
2. Нечай И. А. Здоровье и гигиена в латиноязычной фразеологии и её воспитательные возможности в целях пропаганды здорового способа жизни среди будущих медиков / И. А. Нечай, Е. Н. Беляева // *Anatomicum Latinicumque 2012 plus* : материалы Всероссийской научно-практической молодежной конференции «Практическое использование прикладной лингвистики в медицинской латыни» в рамках фестиваля науки ФЦП «Научные и научно-педагогические кадры России» на 2009-2013 годы, 17-18 сентября 2012 года, г. Ульяновск ; сост. Л. М. Тихонова, Р. М. Хайруллин, Н. Н. Савельева. – Ульяновск : УлГУ, 2012. – С. 211–213.

3. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка / В. О. Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1978. – 262 с.
4. Таран З. М. Виховання студентської молоді в процесі вивчення класичної та іноземних мов / З. М. Таран //Аспекти дослідження іноземних мов і лінгвістичні основи викладання: збірник наукових праць. Випуск 1: [За ред. В. К. Зернової]. – Полтава, 2006. – С. 115-118.
5. Лист М. Горького (22.11.29) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://lubbook.org/book_228_glava_41_4._Pedagog%D1%96chna_sistemaA.S